

Universiteit
Leiden
The Netherlands

It should not hurt to be a child : prevalence of child maltreatment across the globe

Stoltenborgh, M.

Citation

Stoltenborgh, M. (2012, June 22). *It should not hurt to be a child : prevalence of child maltreatment across the globe*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/19142>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/19142>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/19142> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Stoltenborgh, Marije

Title: It should not hurt to be a child : prevalence of child maltreatment across the globe

Date: 2012-06-22

Samenvatting (Summary in Dutch)

SAMENVATTING (SUMMARY IN DUTCH)

Onderzoek naar kindermishandeling werd in het begin van de jaren '60 aangezwengeld door een artikel van de kinderarts Kempe en zijn collega's (Kempe, Silverman, Steele, Droegemueller, & Silver, 1962) waarin verwondingen en botbreuken bij kinderen voor het eerst in verband werden gebracht met mishandeling door ouders. In de jaren daarna werden talrijke studies naar kindermishandeling uitgevoerd en kreeg kindermishandeling steeds meer maatschappelijke en politieke belangstelling. Dit mondde onder andere uit in het opnemen van kindermishandeling in het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, dat op 20 november 1989 in New York werd opgesteld. Door het ondertekenen van dit verdrag verplichtten 193 landen zich om alle passende maatregelen te nemen ter bescherming van kinderen tegen alle vormen van geweld, misbruik of verwaarlozing. De gevolgen van kindermishandeling zijn, zowel op de korte als op de lange termijn, omvangrijk en omvatten een grotere kans op problemen in alle ontwikkelingsdomeinen: fysiek, cognitief, emotioneel en relationeel (Gilbert et al., 2009). Recent onderzoek laat zelfs epigenetische veranderingen zien bij volwassenen die als kind mishandeld werden (McGowan et al., 2009).

Maar hoe vaak komt kindermishandeling eigenlijk voor? Als we kijken naar de resultaten van afzonderlijke empirische onderzoeken naar de (prevalentie van) kindermishandeling worden we niet veel wijzer, want de prevalentiecijfers lopen uiteen van iets meer dan 0% tot ruim 90% (zie hoofdstuk 6). Omdat we een uitspraak wilden doen over de prevalentie van kindermishandeling over de hele wereld hebben we de empirische studies samengevoegd middels meta-analyse. Dit is een krachtige methode om resultaten van studies te integreren, opnieuw te analyseren en op een systematische manier samen te vatten. Omdat we ook geïnteresseerd waren in de oorsprong van de grote verschillen in gerapporteerde prevalenties hebben we de invloed onderzocht van een aantal factoren waarvan we dachten dat zij hieraan ten grondslag konden liggen. Voorbeelden hiervan zijn in welk werelddeel de studies werden uitgevoerd, of het ging om meisjes of jongens, hoe de steekproeven getrokken waren en of in de studies gebruik werd gemaakt van zelfrapportage of rapportage door informanten.

Wat is kindermishandeling?

Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie omvat kindermishandeling *“alle vormen van fysieke en/of emotionele mishandeling, seksueel misbruik, verwaarlozing en uitbuiting die leiden tot daadwerkelijke of potentiële schade aan het overleven, de ontwikkeling of de waardigheid van het kind, in de context van een relatie van verantwoordelijkheid, vertrouwen of macht”* (p. 15; World Health Organization, 1999). Binnen deze brede definitie worden door de Wereldgezondheidsorganisatie verschillende vormen van kindermishandeling onderscheiden.

Bij *seksueel misbruik* zijn kinderen betrokken bij seksuele activiteiten die zij niet ten volle begrijpen, waarvoor ze geen toestemming hebben kunnen geven, die niet bij hun ontwikkelingsniveau passen, of die de normen en waarden van de maatschappij waarin zij opgroeien overschrijden. Bij *fysieke mishandeling* is er sprake van daadwerkelijk of potentieel lichamelijk letsel, toegebracht door een verzorger van het kind. Het letsel kan worden veroorzaakt door iets dat de verzorger doet of nalaat en moet redelijkerwijs binnen de invloedssfeer van de verzorger liggen. Bij *emotionele mishandeling* slagen verzorgers er niet in kinderen een omgeving te bieden die hen, op hun eigen ontwikkelingsniveau, ondersteuning biedt bij het ten volle ontwikkelen van de emotionele en sociale vaardigheden die passen bij de maatschappij waarin het kind opgroeit. Opvoedingsgedrag dat onder emotionele mishandeling valt is bijvoorbeeld een herhaald patroon van kleineren, uitschelden, afwijzen, bedreigen en/of opsluiten. *Verwaarlozing* omvat fysieke en emotionele verwaarlozing en verwaarlozing van het onderwijs. Bij fysieke verwaarlozing wordt niet voldaan aan de fysieke behoeften van een kind zoals die aan woning, kleding, voedsel, hygiëne, en medische verzorging. Bij emotionele verwaarlozing wordt niet voldaan aan de emotionele behoeften van een kind. Onder emotionele verwaarlozing vallen bijvoorbeeld een gebrek aan koestering en genegenheid en het nalaten van het zoeken van hulp als er sprake is van psychische- of gedragsproblemen. Verwaarlozing van het onderwijs omvat bijvoorbeeld het toestaan van herhaald spijbelen of het niet zoeken van professionele hulp bij leerproblemen.

Onderzoek naar kindermishandeling in kaart gebracht

In totaal werden 577 prevalentiecijfers van diverse vormen van kindermishandeling meegenomen in de meta-analyse. Deze cijfers werden gerapporteerd in 244 artikelen die tussen 1980 en 2008 gepubliceerd zijn. Gebaseerd op de verdeling van deze publicaties kunnen we twee conclusies trekken over type mishandeling, tijd en werelddeel van herkomst van de studies. Ten eerste werd, en wordt, onderzoek naar kindermishandeling gedomineerd door onderzoek naar (de prevalentie van) seksueel misbruik en zijn verwaarlozing en emotionele mishandeling de ondergeschoven kindjes. Van de 577 prevalentiecijfers betroffen 331 (57%) seksueel misbruik, 168 fysieke mishandeling (29%), 46 emotionele mishandeling (8%), 17 emotionele verwaarlozing (3%) en 15 fysieke verwaarlozing (3%). Ook in de startperiode van onderzoek naar kindermishandeling was seksueel misbruik de overheersende mishandelingvorm, enkele jaren later gevolgd door fysieke mishandeling. Onderzoek naar verwaarlozing en emotionele mishandeling begon jaren later. Dit is opvallend omdat onderzoek naar kindermishandeling immers werd aangezwengeld door een publicatie over fysieke mishandeling (Kempe et al, 1962).

De tweede conclusie is dat onderzoek naar kindermishandeling voornamelijk plaatsvindt in Westerse landen. Meer dan de helft van de studies is uitgevoerd

in Noord-Amerika. Op de tweede plaats komt Europa waar ongeveer 18% van alle studies vandaan komen, gevolgd door Azië (9%), Australië en Nieuw-Zeeland (7%), Afrika (4%) en ten slotte Zuid-Amerika (1%). Dit is markant omdat Noord-Amerika ongeveer 5% van de wereldbevolking herbergt terwijl veel conclusies die gebaseerd zijn op Noord-Amerikaans onderzoek worden geëxtrapoleerd naar de rest van de wereld.

Samenvattend loopt onderzoek naar verwaarlozingen emotionele mishandeling in de hele wereld in aantal achter bij onderzoek naar de andere vormen van mishandeling, en loopt onderzoek naar alle vormen van kindermishandeling in niet-westerse landen in aantal achter bij westerse landen.

Prevalentie en factoren die de prevalentie beïnvloeden

In het overgrote merendeel van studies naar kindermishandeling (95%) werd gebruik gemaakt van zelfrapportage, in tegenstelling tot het gebruik van rapportages door informanten zoals medewerkers van AMK's en Jeugdzorg, psychologen, artsen, leraren en pedagogische medewerkers die rapporteren over mishandeling van kinderen die zij onder hun hoede hebben. Er zijn grote verschillen in prevalenties tussen studies die informantenrapportages gebruiken en studies op basis van zelfrapportage. In informantenstudies werd gerapporteerd dat 4 per 1000 kinderen seksueel misbruikt werden, 3 per 1000 fysiek mishandeld, en 3 per 1000 kinderen emotioneel mishandeld werden. Deze cijfers zijn aanzienlijk lager dan de prevalenties uit studies waarin deelnemers zelf rapporteerden over hun ervaringen. Hieruit bleek dat 76 per 1000 jongens en 184 per 1000 meisjes seksueel misbruikt werden, 226 per 1000 kinderen fysieke mishandeling had meegemaakt en 363 per 1000 kinderen slachtoffer waren geweest van emotionele mishandeling. Voor fysieke verwaarlozing vonden we een prevalentie van 163 per 1000 kinderen en voor emotionele verwaarlozing was dit 184 per 1000 kinderen.

Informanten versus zelfrapportage

Er zijn verschillende redenen aan te wijzen voor het grote verschil in prevalentie tussen studies die zelfrapportage en studies die informantenrapportages gebruiken. De meeste informantenstudies uit de meta-analyse waren gebaseerd op rapportages aan kinderbeschermingsinstanties. In deze studies wordt dientengevolge maar een topje van de ijsberg bloot gelegd in vergelijking met studies gebaseerd op zelfrapportage. Immers, alleen de echt zware en 'zichtbare' gevallen van kindermishandeling komen bij de kinderbescherming terecht. Landelijke onderzoeken waarin de informantengroepen bestonden uit een wijder net van beroepskrachten bij bijvoorbeeld de politie, in het onderwijs en in de kinderopvang, zoals de Tweede Nationale Prevalentiestudie Mishandeling van Kinderen en Jeugdigen (NPM-2010), resulteren in hogere prevalenties omdat zij meer van de ijsberg boven water krijgen. Verder wordt in informantenstudies over het algemeen de prevalentie over een periode van één jaar gerapporteerd

terwijl in de meeste zelfrapportage studies wordt gevraagd naar de ervaringen van deelnemers tijdens hun hele jeugd. In de langere tijdsperiode waarover gevraagd wordt in zelfrapportage studies zullen meer gevallen van kindermishandeling plaatsgevonden hebben en naar boven komen.

Twee problemen van zelfrapportage ten opzichte van rapportage door informanten worden vaak genoemd. Ten eerste zijn er twijfels over de betrouwbaarheid van het geheugen van deelnemers als zij rapporteren over hun ervaringen met kindermishandeling. Informanten daarentegen rapporteren over het algemeen over gevallen van mishandeling die ze hebben waargenomen en die ze met bewijs kunnen staven. Het tweede veelgenoemde probleem betreft de subjectieve interpretatie van het concept kindermishandeling door deelnemers van zelfrapportage studies terwijl beroepskrachten over het algemeen gehouden zijn aan een meer eenduidige interpretatie. Uit onderzoek blijkt echter dat deze problemen van zelfrapportage ten opzichte van rapportage door informanten (gedeeltelijk) opgevangen kunnen worden door te vragen naar concrete voorvallen van mishandelende gedragingen, in plaats globale vragen zoals 'Ben je wel eens fysiek mishandeld?' te stellen.

Verschillen in prevalentie tussen werelddelen

Verschillen tussen werelddelen in zelfgerapporteerde prevalentie werden alleen gevonden voor seksueel misbruik. Dit kwam bij meisjes het minst voor in Azië (113 per 1000) en Europa (135 per 1000) en het meest in Noord-Amerika (201 per 1000) en Australië (215 per 1000). Voor jongens kwam seksueel misbruik het minst voor in Azië (41 per 1000), Europa (56 per 1000) en Noord-Amerika (80 per 1000) en het meest in Afrika (193 per 1000).

Verschillen in prevalentie met betrekking tot methodologische kenmerken

Studies verschillen in hoe uitgebreid hun definitie van de diverse vormen van mishandeling was. In sommige studies naar fysieke mishandeling werd bijvoorbeeld aan deelnemers gevraagd of zij wel eens geslagen werden door hun ouders terwijl in andere studies werd gevraagd of zij wel eens geslagen, geschopt, gebeten, met een voorwerp geslagen, en door elkaar geschud werden door hun ouders. Zo'n uitgebreidere definitie, dus een definitie die meer mishandelende gedragingen bevat, hing voor seksueel misbruik onder meisjes en voor fysieke mishandeling samen met een hogere zelfgerapporteerde prevalentie. Frappant genoeg maakte de veelomvattendheid van definities voor de prevalenties van seksueel misbruik onder jongens en voor emotionele mishandeling geen verschil. Voor seksueel misbruik onder jongens zou dit te maken kunnen hebben met de ernst van het misbruik dat jongens ondergaan. De minst uitgebreide definitie van seksueel misbruik was penetratie, en penetratie maakte ook altijd deel uit van uitgebreidere definities. Het zou zo kunnen zijn dat jongens vaak penetratie ondergaan als zij seksueel misbruikt worden. Omdat penetratie onderdeel was

van alle definities van seksueel misbruik wordt er dan geen verschil in prevalentie gevonden tussen meer en minder uitgebreide definities.

Voor emotionele mishandeling bevatte de minst uitgebreide definitie over het algemeen alleen vragen over verbale mishandeling zoals het uitschelden van een kind. Uitgebreidere definities omvatten ook andere aspecten zoals opsluiten of dreigen met verlating. Waarschijnlijk is verbale mishandeling de meest voorkomende vorm van emotionele mishandeling die altijd voorkomt als er sprake is van andere vormen van emotionele mishandeling, en vonden we daarom geen verschillen in prevalentie tussen minder en meer uitgebreide definities.

Verder werden over het algemeen en voor de meeste vormen van kindermishandeling lagere prevalenties gevonden in zelfrapportagestudies met betere methodologische kenmerken. Het gaat hier bijvoorbeeld om studies die grote of gerandomiseerde steekproeven gebruiken. Dit zou gezien kunnen worden als indicatie dat de lagere prevalentiecijfers een correctere schatting zijn van de werkelijke prevalentie.

Implicaties voor onderzoek

‘De waarheid ligt in het midden’ is een veel gehoorde uitspraak die ook van toepassing zou kunnen zijn op de prevalentie cijfers die in dit proefschrift worden gepresenteerd. We vonden verschillen in zelfgerapporteerde prevalentie van mishandeling naar aanleiding van methodologische kenmerken, maar de grootste verschillen in prevalentie waren die tussen zelfrapportagestudies en studies die informant rapportages gebruikten.

Voor toekomstig onderzoek zouden we graag een empirische studie zien waarin de zelfgerapporteerde prevalentie van alle vormen van kindermishandeling in één en dezelfde steekproef vergeleken wordt met de prevalentie die door informanten wordt gerapporteerd. Deze steekproef zou aselect getrokken moeten worden en zou representatief moeten zijn voor de populatie van een land. Bij een dergelijke vergelijkende studie zou hetzelfde scala aan mishandelende gedragingen moeten worden gebruikt bij de vragen voor zelfrapportage en als criteria voor informanten. Op die manier wordt de vergelijking tussen deze twee onderzoeksmethoden zo zuiver mogelijk gehouden. Daarnaast zouden de vragen aan deelnemers van de zelfrapportagestudie over concrete voorvallen van mishandelende gedragingen moeten gaan, om problemen met herinneringen zo veel mogelijk te ondervangen.

Nog mooier zou zijn om bovengenoemde vergelijkende studie tegelijkertijd, of in ieder geval binnen een zo kort mogelijke periode, in meerdere landen over de hele wereld uit te voeren zodat er ook een vergelijking tussen landen mogelijk is. In dat geval zouden de gebruikte definities voor alle vormen van mishandeling moeten aansluiten bij definities van internationale organen zoals de Wereldgezondheidsorganisatie. Een alternatief zou zijn om deze definitie, waar nodig, aan te vullen met gedragingen die aansluiten bij de landelijke criteria

van mishandeling om op deze manier de onderzoeksresultaten ook bruikbaar te maken voor beleidskwesties in de betreffende landen.

CONCLUSIE

Kindermishandeling is een maatschappelijk probleem dat over de hele wereld op grote schaal en in allerlei vormen voorkomt. Zelfs als we uitgaan van de laagste schattingen van prevalenties die in dit proefschrift worden genoemd, gaat het om miljoenen kinderen. Het is dan ook zaak dat de aandacht voor de preventie van kindermishandeling en voor de preventie van ontwikkelingsproblemen bij mishandelde kinderen aanhoudt en wordt aangescherpt of geïntensiveerd. Want, zoals de titel van dit proefschrift aangeeft: *It should not hurt to be a child.*

REFERENTIES

- Gilbert, R., Spatz Widom, C., Browne, K., Fergusson, D., Webb, E., & Janson, S. (2009). Burden and consequences of child maltreatment in high-income countries. *Lancet*, 373, 68-81.
- Kempe, C. H., Silverman, F. N., Steele, B. F., Droegemueller, W., & Silver, H. K. (1962). The battered-child syndrome. *Journal of the American Medical Association*, 181, 17-24.
- McGowan, P.O., Sasaki, A., D'Alessio, A.C., Dymov, S., Labonte, B., Szyf, M., Turecki, G., & Meaney, M.J. (2009). Epigenetic regulation of the glucocorticoid receptor in human brain associates with childhood abuse. *Nature Neuroscience*, 12, 342-348.
- World Health Organization (1999). *Report of the Consultation on Child Abuse Prevention, 29-31 March 1999, WHO, Geneva*. Geneva: World Health Organization.